

МЪРИ ЛЕЙНСТЪР ЗВЕЗДА СКИТНИК

Превод от английски: Борис Миндов, 1966

chitanka.info

ЗВЕЗДА СКИТНИК^[0]

Траекторията на Звездата-Скитник и моментът на нейното приближаване бяха посочени в наръчниците по астронавтика най-малко преди двеста години, но нито едното, нито другото като че ли нямаше значение — поне на Земята. Изчислено бе, че точката на най-голямото ѝ приближаване ще бъде на някое място, отстоящо на разстояние три светлинни години. Смятаха я за относително интересен небесен гост и нищо повече. Никой не подозираме, че от нея зависеше човешката цивилизация — не само на Земята, но и на всички планетиколонии, които сега трескаво поглъщаха излишното население на претъпканата майка-планета. Съществуването на човешка култура фактически беше зависимо от приближаването на Звездата-Скитник и буквално човек не може да си представи какво щеше да бъде сегашното състояние на нещата, ако не бе се появила тя.

Все пак привидно нямаше причина някой да изпитва безпокойство или облекчение, или нещо друго, когато бе съобщено официално за нейното приближаване. Масата ѝ — колкото и огромна да беше — не надминаваше масата на което и да било тяло от Слънчевата система. Тя не светеше ярко, затова не представляваше особено зрелище в изпълненото със звезди небе. В действителност беше черна като непрогледна нощ, без нито лъч светлинка, и можеше да се види едва от няколко милиона мили разстояние. А и оттам се виждаше само като тъмен диск, който скриваше зад себе си бляскавите звезди. Но извънредно трудно беше дори да се приближи човек на толкова разстояние, че да може да я види.

Звездата-Скитник беше от антивещество; в ядрата на атомите ѝ имаше антинеутрони и антипротони, а около тях обикаляха позитрони. Затова гравитацията ѝ беше обратна по отношение на Земята, Слънцето и всички нормални небесни тела в Галактиката. Тя не ги

привличаше. Отблъскваше ги. Пламтящите слънца, чиито планети сега биваха изследвани и колонизирани от хората, не я притегляха. Тя се отдръпваше от гравитационните им полета, блуждаеща и обърквана, в бясно усилие да избяга от една галактика, която беше чужда.

Никой не можеше да определи произхода ѝ. Никой не знаеше как бе попаднала в един звезден облак от вещество с положителни ядра. Ако някоя частица от това вещество я докоснеше, вещество и антивещество щяха да се унищожат взаимно в огнен атомен взрив, в сравнение с който водородните бомби биха изглеждали детски бомбички. И все пак такава събитие беше изключено. Дори калциевите облаци в пустотата из Космоса се отдръпваха, за да ѝ сторят път. Когато тя се приближаваше, водородната плазма, която светеше нажежена в Космоса, се отстраняваше. Така тя блуждаеше слепешком между враждебни звезди, като плахо ги отбягваше. Това беше нещо необикновено и неестествено; цял един век преди това бе изчислено и после доказано по експериментален път, че дори и времето на Звездата Скитник върви обратно. Тя бе дошла в нашата Галактика от далечното бъдеще. А движението ѝ я водеше към миналото.

Но тя нямаше да се приближи на повече от три светлинни години разстояние. Не светеше, нито отразяваше светлината, която падаше върху нея — и бяха нужни огромни количества енергия, за да се приближи някой до нея. Затова като че ли нямаше никаква връзка между две събития, които станаха едновременно: когато Звездата-Скитник беше много близко до точката на най-голямото ѝ приближаване до Земята, товарният космически кораб „Цитерия“ се вдигна от космодрума Канаверал. На съответно разстояние от Земята корабът се насочи към района на Магелановия облак и изведнъж премина в свръхускорение. Сякаш се носеше в пустотата с напълно законна мисия. „Цитерия“ беше стар кораб и с него беше по-изгодно да се разнасят товари, понеже по-новите и по-бързи кораби пренасяха пътници до новите колонии при фантастично високи такси. Нямаше нищо чудно, че той отлиташе за Магелановия облак с товар от германий за няколко милиона и непотребни торби със земни семена, което след култивирането им в хидропонни цистерни, щяха да послужат за опити върху почва. Нямаше нищо необикновено в космодрума, от който бе отлетял корабът, нито в Земята, която изчезна, когато той премина в свръхускорение. Само привидно нямаше нищо

особено във всичко това. Дори в странността на Звездата-Скитник нямаше нищо странно.

Но около четиридесет минути след излитането на „Цитерия“ въртящите се радарни дискове на космодрумната охрана доловиха някакво движение около мястото, откъдето бе излетял корабът. Охраната проверяваше внимателно асфалтираните писти на космодрума, да не би някъде да са се скрили скитници или крадци. Ето защо те отидоха да проверят стартовата площадка.

Завариха екипажа на „Цитерия“ в момента, когато се изправяше на крак, олюлявайки се. Капитанът, неговият старши-помощник и всички останали членове от екипажа на „Цитерия“ — с изключение на един — бяха останали на Земята. Занимавали се с последните приготовления, когато изведнъж паднали безсъзнание. Старши-помощникът чул стъпки зад себе си, миг след което бил повален от пистолет-зашеметител. Един от машинистите чул да се отваря вратата на една от секциите. Останалите членове на екипажа загубили съзнание неусетно. Те лежали на земята, когато „Цитерия“ се загубила в Космоса.

Космодрумът бързо бе претърсен. Липсваха трима души. Единият беше старши-космонавт трета категория на име Томас Брент, близо седемдесетгодишен. Другият беше хидропоникът Рекс Хол, а третият — девойката — кислороден контролър Мардж Дейли. Последните двама трябвало да извършат предстартова проверка на състава на въздуха в космическия кораб преди самото излитане. Знаеше се, че никой от тях не е подготвен да управлява кораба. Доколкото можа да се установи тогава и впоследствие, „Цитерия“ бе излетяла сама, насочила се бе към звездите от Магелановия облак и изчезнала.

И това беше всичко. Служителите от космодрума се постараха да уведомят своевременно близките на тримата изчезнали. Рекс Хол нямаше семейство. Мардж Дейли имаше, но последната ѝ леля бе умряла тъкмо когато тя бе отишла на работа в космодрума. Томас Брент беше просто стар космонавт. Никой нищо не знаеше за него. Може би дори истинското му име не беше Томас Брент.

След време „Цитерия“ бе регистрирана в списъка на изчезналите и когато определеният срок изтече, застраховката ѝ бе изплатена. Никой не запита за Рекс Хол или Мардж Дейли. Очевидно

никой не мислеше и за Томас Брент. Само тайната на това внезапно изчезване караше от време на време някого да мисли за „Цитерия“, а след време и тя бе забравена.

Но човешката цивилизация продължаваше да се развива. Космическите кораби пренасяха колонисти до новите планети, които според рекламите бяха досущ като Земята от преди десет хиляди години, и след време хората започнаха да надзъртат отвъд пределите на Галактиката. Никой нищо вече не споменавате за Звездата-Скитник, за „Цитерия“ и за тримата, които тя бе отнесла със себе си.

И което беше впрочем ирония на съдбата — човешката цивилизация зависеше именно от тях!

* * *

Рекс Хол и Мардж Дейли се качиха на „Цитерия“ през един от въздушните шлюзове цял час преди определеното за излитане време. Правилникът на космодрума изискваше кабините да се затворят херметически четири часа преди излитането и да се провери състоянието на въздуха един час преди това. Те пристъпиха вещо към работата си. Кислородната кабина си имаше свои хидропонични устройства, които бяха специалност на Хол. От всички части на кораба до кислородната кабина идваха тръби, от които Мардж невъзмутимо вземаше проби от въздуха на всяка секция, за да определи съдържанието на въглеродния двуокис и другите вредни вещества.

Работата вървеше бързо; всичко това беше обичайно за тях. Помпите за течности бучаха, в цистерните с водорасли се появиха водни мехури, чуваше се тихото бълбукане на струята. Работеха мълчаливо. За тях това беше привична работа.

Мардж завърши отчета за чистотата на въздуха точно когато Хол привърши броенето на бактериите в течността на зеленчуците. Тя захлопна бележника си и бутна настрана микроскопа. Отнякъде се чу тъпо метално щракване, сякаш затваряха вратата на някоя от секциите. Точно в този момент се разнесоха силните удари на гонг, вратата на кислородната кабина се затвори със съскане и ги обгърна неприятното чувство, което се изпитва при издигането на летящо тяло. После подът се наклони и това значеше, че корабът се е откъснал от Земята.

„Цитерия“ бе полетяла към Космоса.

— Дявол да го вземе! — изруга Хол. — Корабът се издига! Някой е направил късо съединение!

Мардж изглеждаше изплашена.

— Какво ще правим?

— Засега нищо — отговори Хол. — Бихме могли де позвъним в спасителната служба, капитанът ще прекъсне полета и ще ни върне някак си не Земята. Ще помисли, че има утечка в корпуса. Но принудителните кацания са рисковани. По-добре да почакаме. Слизането от космическото пространство е по-безопасно. Но капитанът постъпи лошо. Трябваше да почака да завършим проверката на въздуха.

Мардж кимна. Тя беше малко бледа поради неприятното чувство от ускорението. А корабът се надигаше и издигаше. Тя се опита да се усмихне.

— За пръв път се вдигам от Земята. Никога не съм мислила, че ще преживея такова нещо. Смешно, нали?

— И аз за пръв път — каза Хол. — Но тъй като летим, не е зле да надзорнем от илюминатора, а?

Мардж въздъхна дълбоко.

— Може — рече тя. — Колко пъти съм мечтала...

Хол пресече кислородната кабина и отвори капаците на един илюминатор. Едновременно с вътрешните капаци се разтвориха и външните. Двамата погледнаха през илюминатора. Видяха Земята такава, каквато я виждаха само космонавтите и хората, които можеха да съберат достатъчно пари, за да емигрират. На пръв поглед тя приличаше на голяма паница, защото от всички страни ги обкръжаваше водоравният хоризонт. Но колкото повече се издигаха нагоре, толкова повече им се струваше, че светът като че ли се отдръпваше към нозете им и всички предмети ставаха все по-малки и по-малки. Изведнъж осъзнаха, че хоризонтът вече не е нито водоравен, нито отвесен. Той сега се извиваше под тях, а Земята се превърна в огромно кълбо и те виждаха само част от него. Но то все повече се отдръпваше и отдръпваше, докато изведнъж се превърна в топка. Виждаха вече ледените шапки на полюсите, континентите и океаните. Мардж не можеше да откъсне очи от гледката.

Неприятното чувство от излитането изчезна. „Цитерия“ беше вече в дълбините на Космоса. Привличането на планетата вече не се чувствуваше и кълбото, което представляваше Земята, потъна надолу така, че вече не можеше да се вижда от илюминатора. С него изчезнаха мириади звезди, а други мириади заеха тяхното място.

— Сега да известим, че сме тук — каза Хол. — Започват да подготвят кораба за свръхускорение.

Той натисна копчето на вътрешнобордовата телевизия. Екранът засия. Видя се вътрешността на командната кабина на кораба, а после се появи една побеляла глава с лукаво-насмешливо лице. То се втренчи в тях, а лукавостта и насмешката изчезнаха от него и се превърнаха в дълбоко смайване.

— Кой сте вие, дявол да ви вземе? — попита лицето.

— Проверяхах хидропонните цистерни, когато излетяхте — отвърна Хол. — Мис Дейли беше с мен, проверяваше въздуха. Не бяхме завършили кислородния контрол, затова не очаквахме, че ще излетите.

Лицето с побелялата коса направи гримаса.

— Какво искате? — попита го.

— Ами че..., разбира се, да ни свалите обратно на Земята — каза Хол.

Дори когато го казваше, той знаеше, че не е възможно. Земята беше пренаселена и човешкият род инстинктивно се стремеше към повече простор. Никой не гладуваше, разбира се, но съзнателно или несъзнателно всеки искаше да има просторността, зеленината и свободата, на които се бяха радвали предците му в продължение на десет хиляди поколения. Хол знаеше, че не иска да се върне на претъпканата Земя, просто защото беше вече тясно на нея. Но бе казал вече обратното.

— Много е късно за това! — каза лицето. — Много е късно!

Хол видя как през екрана премина една ръка. Той потъмня. Хол гледаше втренчено, сякаш не вярваше на очите си. След миг екранът пак светна и лицето с побелялата коса каза укорително:

— Ако сте изненадани, можете да си представите пък какво чувствувам аз!

Хол се обърна към Мардж и отвори уста да проговори, но светлините замъждяха толкова, че почти угаснаха и целият Космос

сякаш се завъртя. На Хол и Мардж се стори, че корабът е спрял. Сякаш Вселената се въртеше шеметно във все по-стесняваща се спирала — усещане, особено до неопикуемост.

Но скоро то се прекрати. Светлините пак светнаха. Мардж не беше се мръднала, но лицето ѝ беше побеляло.

— Той ни отдалечава от Земята — каза тя със странно хладнокръвие. — Ние сме в свръхускорение. Чувала съм... какво изпитва човек в такива случаи.

Тя кимна към илюминатора, през който гледаха навън. Той беше още отворен, но от него гледаше непрогледен мрак. При свръхускорение космическият кораб изминаваше разстояние от една светлинна година на ден, като изпреварваше времето. Светлината зад него явно не можеше да го догони. Тази, която идваше отпред, увеличаваше фреквенцията си, докато надминеше електронната фреквенция толкова, колкото е разликата между фреквенцията на дългите радиовълни и светлината. Само в полето на свръхускорението, което корабът образуваше около себе си, беше възможно да се виждат предметите. Корабът пътуваше слепешком и безпомощно в Квазикосмоса, който сам си е създал. Но частиците космически прах и блуждаещите атоми на междузвездното пространство придобиваха също скоростта на самия кораб, когато навлизаха в полето на свръхускорението.

В кораба цареше тишина. Помпите на кислородната кабина бучаха, в цистерната с водорасли бълбукаха мехурчета.

— Той не се държеше като капитан — каза Хол. — Тук нещо не е в ред!

Той се приближи решително до вратата на кислородната кабина и натисна дръжката. Тя не помръдна. Зъбите му изскърцаха.

— Заключени сме — каза той сухо. — Но тук имаме някои инструменти. Ще разглобя тази врата...

— Може би вътрешнобордовата телевизия е включена на говор, но не и на образ — проговори Мардж с предишното хладнокръвие.

Екранът моментално светна. Появи се лукавото лице с побеляла коса.

— Точно така! — произнесе лицето весело. — Умно момиче!

Екранът пак придоби мътносребристия си цвят. Но след миг отново блясна ярко.

— Има ли между вас двамата астронавигатор? — попита лицето оживено. — Може ли някой от вас да се ориентира в Космоса?

Мардж поклати отрицателно глава.

— Не! — изръмжа Хол. — Аз съм хидропоник.

— Чудесно! — засия лицето. — Много хубаво! Великолепно!

— Защо? — попита Мардж.

— Защото — отвърна гласът весело — няма да стане нужда да ви убивам. Мисля, че в такъв случай ще можем да се погаждаме!

Екранът угасна и остана тъмен. Хол го гледаше втренчено със стиснати пестници. Мардж се размърда и поклати глава почти незабелязано. Тя беше още по-бледа от преди. После погледна ръчния си часовник и стана. Отиде до изходите на тръбите, по които бе проверявала съдържанието на въздуха във всяка секция. Внимателно провери отново съдържанието на въглеродния двуокис в секциите. Записа данните в дневника. После написа три реда в колонката „забележки“ и ги показа на Хол.

Освен в командната кабина никой в секциите не издишва въглероден двуокис — прочете той. — Изглежда, че освен нас на борда има само още един човек.

Хол почувствува как по гърба му преминаха студени тръпки. Не стига дето Мардж беше единствената жена, тръгнала на дълго пътешествие в кораб с незаконен екипаж, но и в последна сметка съвсем не беше приятно да бъдеш в кораб само с още един човек..., на който при това нещо в главата му не е в ред.

— Ако на борда има само още един човек — каза Хол самоуверено, — аз ще се погрижа за това.

Но Мардж умножаваше нещо. После вдигна глава.

— Не разбираш от астронавигация — каза тя спокойно. — Чувала съм, че гледано от Плутон, който е само на четири светлинни часа, Слънцето е само най-ярката звезда на небосвода. От двадесет минути летим в свръхускорение. Изминали сме тридесет пъти по-голямо разстояние, отколкото от Слънцето до Плутон. Ако дори още в тоя момент прекратим свръхускорението, пак не ще можем да видим Слънцето, за да се насочим обратно към него. То няма да бъде вече най-ярката звезда.

След малко добави:

— Затова той искаше да разбере дали сме астронавигатори. Ние нямаме надежда да се върнем на Земята, освен ако сам той не ни върне.

Тя го погледна за момент в лицето. После каза:

— Може би той... той е насочил кораба към някоя планета-колония. Не бих имала нищо против това. Освен ако не...

Хол издаде неопределен звук, приближи се изведнъж до телевизора и го изключи. Никой вече не можеше да ги подслушва. Той извади инструментите от сандъчето им, напъха ги в джобовете си и се приближи до вратата на кислородната кабина. Започна мрачно да отвинтва пантите на вратата. Освободи я и я сложи настрана.

— Сега ще...

В коридора някой се движеше.

— А, да! — произнесе веселият глас, който бяха вече чули по вътрешнобордовата телевизия. — Искаш да поговориш с мен, нали? И ти също, миличка? Аз впрочем нямах намерение да ви вземам със себе си. Но вие, изглежда, много добре разбирате положението! И двамата ще ми правите компания. А очаквах да бъда самотен.

Дребният човек от телевизора стоеше ухилен на входа с пистолет-зашеметител в ръка.

— Хайде, елате! — каза той весело. — Ще спра свръхускорението, за да можете да се ориентирате в положението, а после ще ви кажа защо е всичко това и ще станем приятели... надявам се! Можете да разчитате на мен!

Лицето му сияеше, но зад добродушието му се криеше твърда непоколебимост. Хол знаеше, че такъв дребен човек с пистолет-зашеметител е по-способен да си послужи с оръжие, отколкото едър човек. И ако трябва да отстрани от пътя си някого, вземе повече мерки да се предпази от ново нападение, отколкото едрият човек.

Той даде знак на Хол и Мардж да тръгнат пред него, като размаха пистолета, за да подсили подканата си, и те се повлякоха по коридора, облицован със стомана. Вратата на командната кабина стоеше отворена. Срещу тях беше командното табло; големите илюминатори отпред и екраните в другите посоки бяха поставени така, че всеки момент можеше да се види целият небосвод.

— Сега — усмихна се дребният човек — ще прекъсна свръхускорението.

Той седна до командното табло така, че пистолетът да му е под ръка и натисна едно копче. Блеснаха ярки светлини, спирачните двигатели влязоха в действие. Вселената сякаш се завъртя като развиваща се спирала и обитателите на космическия кораб усетиха нещо обратно на неприятното усещане, което бяха изживели, когато преминаваха в свръхускорение. Лампите примижаха и пак засияха равномерно.

Илюминаторите в носовата част и екраните светнаха ярко. Появиха се звезди. Наблюдаван от командната кабина на товарния космически кораб, Космосът представляваше гледка, каквато поетите напразно се бяха опитвали да опишат с думи през последните няколко века. Звездите бяха ярки, но безформени. Някои едва мъждукаха като точки. Те светеха с всички цветове на дъгата и изпълваха целия простор. По небосвода като че ли нямаше нито едно незапълнено местенце, и все пак зад хилядите милиони слънца чернееше безкраят. Млечният път беше разпрострял своето сияние; навред — цветове и цветове... Беше неизказано красиво.

Но Хол търсеше Слънцето. Обаче не го намери. То не беше вече най-ярката звезда.

Дребният човек с посивелите коси поглеждаше ту Хол, ту Мардж. На лицето му отново се беше изписала ирония. Това изражение се засили, докато най-после той се засмя.

— Аз ще ви върне на Земята — каза им той. — Мога да ви върна. — Порови в джоба си, извади портфейла си и го подхвърли към Мардж. — Това ще ви успокои. Ще се уверите, че от десет години съм космонавт трета категория. Снимките на профсъюзните ми карти ще ви кажат много! Но погледнете под профсъюзните карти. Там ще намерите свидетелство, издадено на Томас Брент като правоспособен астронавигатор. Напуснах... по лични причини.

Той се изправи гордо. Мардж разгледа профсъюзните карти и астронавигаторското свидетелство. После кимна и вдигна глава.

— Причините са съвсем прости — обясни той с гордост. — Преди около тридесет години за пръв път четох за Звездата-Скитник. Всички бяха чували за нея. Изведнъж ми хрумна нещо. Купих си книги и се залових да я изучавам. Прегледах научните трудове. И дълги години подготвих това пътешествие, то ще бъде най-забележителното ми пътешествие. Затова...

Той помълча и каза кротко:

— Млади момко, ти като че ли искаш да хвърлиш върху мен тоя гаечен ключ...

Мардж сграбчи ръката на Хол. Дребният човек натисна един бутон, вселената се люшна и се завъртя шеметно, а светлините почти угаснаха. Когато блеснаха отново, дребният човек бе излязъл от кабината. Гласът му идваше от коридора.

— Отново сме в свръхускорение — подвижна той весело, — а вие не знаете какъв е курсът ни и как да намерите пътя обратно към Земята. Мисля, че ще стенем приятели, иначе ще се чувствавам много самотен. Няма що — трябва да се държите приятелски...

Хол кипеше вътрешно. Но наистина не можеха да сторят нищо друго.

* * *

Звездата-Скитник висеше в пустотата, наглед неподвижна и без особено значение. Ала не беше неподвижна. Тя имаше скорост и определена траектория и двете бяха внимателно изчислени, когато Звездата-Скитник бе открита случайно преди повече от две столетия. Междувременно хората направиха опити да я изследват. Преди един век дори организираха експедиция, която да я намери и проучи по-обстойно. Намериха я. Тя беше непрогледно черна, не отразяваше нищо, не излъчваше нищо, така че действителната ѝ температура беше сигурно нула градуса по Келвин. Но при наблюденията установиха аномалии в температурата. Наистина не можеше да се каже, че е по-студена от четири градуса над абсолютната нула, каквато е температурата на космическото пространство. По-правилно беше да се каже, че тя изобщо нямаше температура.

Всичко потвърждаваше предположението, че звездата-Скитник е от антивещество и че всъщност се движи обратно във времето. Тя изкривяваше светлината, която минаваше близо до нейния диск — но в посока, обратна на посоката, в която би се изкривявала светлината от една нормална звезда. Тя нямаше гравитационно поле. Вместо това имаше антигравитационно поле, което отблъскваше всякаква нормална материя и според изчисленията на повърхността то възлизаше на

минус 60 ерстеда, или 60 антиерстеда. Но не можеше да се разбере дали има твърда повърхност или е тяло от невероятно сгъстени газове като Слънцето. Тя имаше по-големи размери и по-голяма гъстота от Слънцето, което осветяваше системата, където бе започнала еволюцията на човечеството. Но нищо не можа да се узнае от непосредствените опити. Всичко се свеждаше до догадки.

Най-непосредственият опит бе направен с една космическа сонда, изпратена с бясна скорост към Звездата-Скитник. В носовата ѝ част имаше хронометър, който изпращаше сигнали обратно към Земята. Сондата постепенно се приближи до Звездата-Скитник, докато антигравитационната сила на тъмната маса се изравни с двигателната сила на сондата. Сондата почна да предава сигнали. Изведнъж сигналите започнаха да стават по-бавни, да се отдалечават и да идват на все по-ниски честоти, докато най-после изведнъж спряха.

Сондата не се появи вече, дори след като навярно горивото ѝ се бе изчерпало. Можеше да се предположи, че след като се е приближила толкова до Звездата-Скитник е попаднала в антигравитационното ѝ поле, тя е придобила отчасти обратното движение на Звездата във времето и е изчезнала в миналото.

Но това бе станало преди сто години. Сега никой вече не правеше такива опити. Те се бяха оказали безполезни. Звездата-Скитник се гмуркаше из простора, без никой да ѝ обръща внимание, като отскачаше от гравитационните полета на нормалните звезди и се стараше да ги избягва.

* * *

На третия ден, откакто бяха преминали в свръхускорение, Хол позорно капитулира. Тогава корабът беше на разстояние три светлинни години от Слънцето. А Слънцето вече беше само една от милиардите немигащи точки с цветна светлина. За Хол и Мардж „Цитерия“ беше фактически загубена в Космоса. Астронавигацията беше извънредно сложно изкуство. Човек трябваше да бъде подготвен за него. Трябваше да умее да разпознава звездите със специални спектроскопи, като се съобразява със съответните движения и ъгли отклонения, поради които една звезда с определено движение никога не се намира там,

където са вижда, понеже светлината, която идва от нея, пътува десетки и стотици години. Курсът на космическия кораб трябваше да се определя, като се вземат пред вид всички тия фактори — сбор от всички направления, в които се бе движил; при това скоростта му представляваше сбор от различните ускорения, умножен по продължителността на ускорението във всяка отделна посока.

Нужна беше твърде специална подготовка, за да може да се управлява космически кораб дори в слънчевата система. А когато се отнася до междузвездното пространство, познанията по хидропоника — каквито имаше Хол — бяха съвсем безполезни. Брент, дребният човек, можеше да върне кораба на Земята. Никой друг на борда не беше способен да стори това. Той бе изявил подобно намерение и Мардж му вярваше. Тя беше убедена, че той не е луд, а само чудак, каквито са всички космонавти, оцелели от продължителни пътувания.

Три дни след като бяха напуснали Земята, Хол влезе в командната кабина. Тогава корабът беше в нормалното пространство, заобиколен отвсякъде от великолепни звезди. Двигателите бяха спрени. Корабът летеше по инерция, а звездите се движеха много бавно по екраните, които показваха цялото им великолепие.

— Мардж ми поръча да приема вашите условия — каза Хол рязко. — Тя вярва, че накрая ще ни върнете на Земята. При положение, че е права... приемаме вашите условия. Готови сме да ви помагаме.

— Чудесно! — възкликна радостно дребният човек, който в момента работеше с изчислителното устройство на кораба. Той се усмихне, кимна и започна пак да натиска клавишите. — Показанията на гравитометъра са отлични! Десетична точка нула-нула-нула-шест ерстеда! Значи сме на един светлинен час разстояние от Звездата-Скитник! Искате ли да я потърсите с електронния телескоп? Искам да имаме визуално потвърждение. Такава е практиката, знаете.

Хол изръмжа. Никой досега ме бе споменал за Звездата-Скитник. Той беше твърдо убеден, че никой не можеше да се приближи до нея — така бе учил в училище — и че тя нямаше никакво значение за човешкия род. Хол разгледа телескопа и разбра как да си служи с него.

— Как да го регулирам?

Дребният човек го регулира по гравиметъра. Посоката на телескопа трябваше да се съгласува с посоката на гравитационното

притегляне — толкова и толкова градуса и минути в едната посока, толкова и толкова — в другата. Хол направи регулировката.

Тогава Брент извика отчаяно:

— Боже мой, не така! В случая наблюдаваме Звездата-Скитник! Тя не притегля, а отблъсва! Ние искаме да се приближим до нея! Затова трябва да насочите телескопа в обратната посока на привидното гравитационно притегляне, за да видите Звездата-Скитник!

— Разбирам — отвърна Хол кисело.

Той въртеше несръчно уредите. На екраните звездите се виждаха с достатъчна яркост и богато многоцветие. Но във визъора на телескопа те бяха стократно по-ярки. Изведнъж Хол улови Звездата-Скитник. Тя представляваше чисто и просто черен диск на фона на мириадите светлинни зад нея. Хол регулира обектива на телескопа така, че да дава още по-голямо увеличение. Звездата-Скитник почти изпълни зрителното поле. Тя изглеждаше като „твърдина от нищо“; беше сякаш отвърстие, което не водеше никъде.

— Хванах я — каза Хол.

Дребният човек провери данните. После завъртя кораба в пространството. Натисна копчето за свръхускорението, задържа го осем секунди, после го пусна. Внезапното редуване на две различни усещания — на преминаване към свръхускорение и на излизане от свръхускорението — опъваше нервите до нетърпимост. След това обаче Звездата-Скитник стана видима за обикновено око през илюминатора на носовата част.

— Чудесно! — възкликна дребният човек. — А сега поемете управлението и карайте към нея. Можете да управлявате, нали?

— Никога не съм управлявал — отговори Хол грубо.

— Съвсем проста работа — успокой го Брент. — Трябва да управляваме ръчно, понеже корабът се движи срещу отрицателна гравитация. Центърът на масата е нагоден за движение срещу положителна гравитация, затова в гравитационното поле на Звездата-Скитник то става обратно. Но лесно ще се справим! Просто дръжте курс право към Звездата-Скитник!

Той пак се вдълбочи в изчисленията си. Когато свърши, стана и се усмихна на Хол.

— Колко е хубаво, че вие и Мардж сте на борда! — каза той със задоволство. — С ваша помощ по-бързо ще стигнем целта си! — Той

излезе от кабината. След малко подаде глава. — Казах, че по-бързо ще стигнем! — повтори той с лукава усмивка. — Ала се пошегувах. Хубава шега, нали?

Той погледна Хол в очакване на отговор, но Хол се намръщи и мрачно насочи „Цитерия“ срещу антигравитацията на Звездата-Скитник. Обгърна ги неприятното усещане на гравитационното привличане.

— Но какво цели той? — обърна се Хол по-късно към Мардж. — Тоест, какво друго цели, ако не Звездата-Скитник? Ние в никои случай не можем да я стигнем. Децата знаят това още от училище. Ако се приближим, ще експлодираме. Какво е намислил да прави?

Мардж се бе настанила в кухнята на кораба. Докато Хол се хранеше, тя го гледаше внимателно. В момента Брент беше при командното табло. Той самодоволно бе сменил Хол на поста, който му бе възложил преди това — да води кораба към чудовищната черна маса, която все още отстоеше на няколко стотин милиона мили.

— Вчера той ми разказа всичко — заговори Мардж сухо. — Чувствувал нужда да се изповяда някому. Дълги години крил плана си, чакайки да дойде подходящото време. Спомняш ли си сондата, изпратена към Звездата-Скитник преди сто години? Възнамерявал да направи същото с този кораб — да го накара да придобие обратното движение на Звездата-Скитник във времето.

— Тогава — каза Хол мрачно, — трябва веднага да го спрем! — Той се повдигна от мястото си.

— Почакай! — спря го бързо Мардж. — Той ми показва книгите, които е изучавал, аз също ги прегледах, за да добия представа. Това, което е намислил, няма да стане. Не може да стане!

И побърза да добави:

— Ти току-що стана от стола си. Опитай се да направиш същото — само че в обратна посока! Какво ще стане! Ще седнеш отново! Разбираш ли? Ако направиш нещо в обратна посока, то се неутрализира! Да караш кораба отдалеч, за да приближиш Звездата-Скитник, е нужно време. Ако приближаването значи връщане обратно във времето, това ще рече да се върнеш обратно към момента, когато си бил отдалечен! Ако във вторник сме на двеста милиона мили и изминем сто милиона мили, при което се върнем един ден назад, значи да се отдалечим с двеста милиона мили! А горивото, което бихме

изхабили, всъщност ще си остане непокътнато... Разбираш ли? Всичко, което направим, за да се върнем назад във времето, ще противоречи само на себе си! То е невъзможно, както е невъзможно да има четиристранен триъгълник или кръгъл четириъгълник. Не може да стане! Не може!

Хол постоя известно време с присвити вежди.

— Но Брент може да опита и да изчерпи всичкото гориво на кораба!

— Не — успокои го Мардж. — Няма да го стори. Той си знае работата. Смята, че ако добием обратното движение на Звездата-Скитник във времето, тя ще започне да свети като всяка друга звезда — а останалите звезди ще изчезнат. Тя ни се вижда тъмна, казва той, понеже от наша гледна точка дори светлината, която излъчва, има обратно движение — към самата нея, вместо навън от нея. Но ако почнем да се движим с нея и тя започне да свети...

Хол повдигна рамене.

— С нищо не сме в състояние да накараме цяла една звезда да свети! Просто е безумие. А той обясни ли ти защо иска да пътува обратно във времето?

Мардж се усмихна не съвсем весело.

— Той е мъж, Хол, и иска да извърши някакво геройство. Всъщност... доста мил човек е, но жадува за слава. А на борда на този кораб има германий за милиони. Ако успее да го отнесе с двадесет години назад във времето... кому ще принадлежи този германий? От гледна точка на времето той още не е извлечен от Земята, нито е рафиниран. Кой може тогава да изявява претенции за него? Дори за „Цитерия“! Тя е стар кораб. Да предположим, че Брент се появи с този кораб двадесет години назад във времето. Тогава „Цитерия“ няма да принадлежи на сегашните си собственици. Наистина сегашната „Цитерия“ си има собственик, но тази „Цитерия“ ще е някъде далеч, ще носи товар до Планетите от съзвездието Кит. Тази „Цитерия“ тук няма да им принадлежи! А кому ще принадлежи! На *него* ще принадлежи, Рекс.

— И ще си има едно малко момиченце — теб, и едно малко момченце — мен...

— Не, Рекс — прекъсна го Мардж. В гласа ѝ звучеше състрадание, сякаш съжаляваше Томас Брент и амбициите му за

голяма слава и дори богатства, да бъде първият човек, предприел пътешествие във времето. — Не разбираш ли? Това, което иска да направи той, не се е случило в миналото. За да се върне двадесет години назад, както е намислил, трябва вече да го е направил. Ако е бил станал прочут и богат преди двадесет години, появявайки се от бъдещето с „Цитерия“ и нейния товар..., сега щеше да бъде богат, това събитие щеше да се помни и щяха да вземат мерки, за да му попречат да открадне кораб сега, за да се върне във време, когато никой не би могъл да предявява претенции за „Цитерия“. Пак се явява вътрешното противоречие. Той няма да го направи, понеже не го е направил и в миналото. Не може да успее, понеже не е успял и тогава.

Хол повдигна рамене.

— Значи е побъркан. Но разбира достатъчно от астронавигация, за да намери Звездата-Скитник. Ще се опитам да го увеща да ме научи на астронавигация, колкото да мога да намеря обратния път. — Той помълча. — Но по-добре ще е да върне кораба на някоя колония-планета и да го предам на неговите собственици. Тогава ще можем да останем там, на планетата, където има простор и живот...

* * *

Звездата-Скитник висеше в пространството пред товарния космически кораб „Цитерия“. Огромна, черна и безформена, тя запълваше голяма част от небосвода, но „Цитерия“ се носеше към нея с пълна скорост. Разбира се, не се приближаваше до нея. Звездата-Скитник я тласкаше обратно. Отблъсваше я, понеже в ядрата на атомите ѝ имаше антинеутрони и антипротони, а около тях обикаляха позитрони. Получаваше се абсолютно равновесие на силите. Корабът се беше приближил до Звездата-Скитник на такова разстояние, че отблъскващата сила на антигравитацията се уравниваше напълно с тласкащата сила на моторите. „Цитерия“ нито се приближаваше, нито се отдалечаваше. Но тя консумираше гориво.

Брент, дребният човек, понякога съзерцаваше черната маса пред себе си, докато държеше лостове за управление. Друг път пък Хол насочваше безполезно кораба към звездата, която не можеха да стигнат. Той се мъчеше да бъде старателен, понеже трябваше да убеди Брент, че

може де разчита на него. И наистина успя да го убеди. Сбръчканият дребен космонавт бе започнал ревностно да учи Хол на астронавигация. Мардж често слушаше уроците им.

Веднъж, след един такъв урок, тя му каза някак гузно:

— Като че ли не ми се иска да се върнем на Земята! Там нямам никого, който да чувствава отсъствието ми. Ако не се налагаше да върнем кораба на собствениците му, аз... аз бих предпочела да отида на някоя от новите планети. Земята е така претъпкана! Пък и няма надежда да спестя някога достатъчно пари, за да емигрирам. Аз... аз мисля, че не бива да се престараваш в уроците си по астронавигация. Може да се поблазним да се върнем на Земята.

Хол отвърна спокойно:

— Така е, защото се грижеше за хидропоничните цистерни, докато аз управлявах кораба. Свикнеш ли веднъж да се занимаваш с растения, после ти е неприятно да излезеш на улицата и да гледаш около себе си само сгради и навалица. Уверен съм, че ще съумея да намеря Земята, ако се случи нещо с Брент, но не зная как да намеря дори най-близката планета-колония. Мисля, че той скоро ще се откаже. Обезверил се е вече. Във всеки случай мога да го накарам да спре, преди да се е изхабило прекалено много гориво. Рано или късно трябва да разбере, че греша.

— Дори не искам да мисля за това — каза Мардж. — Той е приятен старец, макар че половин живот се е готвил да стане пират. Отвлечането на този кораб е пиратство, нали?

Хол кимна.

— Престъпление, наказуемо с газова камера. Освен това вероятно ще искат да знаят защо не съм се справил с него веднага, щом съм разбрал как да върна кораба обратно, за да го предам на съдебните власти. Може даже да ме обвинят, че съм му помагал.

— Аз ще кажа, че не съм ти позволила да му причиниш зло! — каза Мардж разпалено. После изведнъж като че ли я обзе страх. — Дали... дали ще ни повярват?

Хол не отговори. Той също не беше сигурен. Отиде да поеме смяната в командната кабина, за да управлява кораба в посока, в която той не можеше да се движи, към цел, която не можеше да бъде достигната.

* * *

Целият кораб се изпълни от силния звън на гонгове. Хол отпусна Мардж. Двата бяха твърде учудени, че внезапно се видяха прегърнати. Той се втурна към командната кабина. През отворената врата се разнасяше радостен вой и кикот.

— Великолепно! — задъхваше се малкият човек в екстаз. — Чудесно! Успяхме! Мардж! Рекс! Елате да видите Звездата-Скитник!

Хол нахлу в командната кабина. Дребният космонавт подскачаше и играеше върху креслото си, сияещ от щастие. Той гледаше Звездата-Скитник като омагьосан и от време на време се провикваше от радост и вълнение.

Звездата-Скитник сияеше с тъмночервена светлина. Още докато я наблюдаваха, нейният цвят стана по-светъл и по-ярък.

— Готово! — викаше дребният човек. — Успяхме! Успяхме! Никой преди нас не е постигал такова нещца!

Звездата-Скитник видимо светеше и блясъкът ѝ се засилваше. Хол я гледаше изумен. Постепенно тя стана ослепително ярка.

Хвърли се към командното табло. Пръстите му заподскачаха по лостовите и клавишите. Край на планетната орбита! Пълна, бясна скорост, за да бъде върнат кораба обратно! Хол натисна копчето за свръхускорение. Вселената сякаш се люшна и завъртя като спирала, а Звездата-Скитник блесна още по-ослепително само на няколко милиона мили от кораба, ярка като всяка друга звезда.

Но „Цитерия“, която бе преминала в свръхускорение, вече се отдалечаваше от нея.

— Успяхме! — говореше възторжено Брент. — Разбирате ли, Мардж, Рекс? Ние осъществихме най-чудното пътешествие в човешката история! И сме богати! Германия за милиони и освен нас нито един претендент за собственик! Част от парите ще вложат под лихва, така че когато дойде времето, в което съм отвлякъл кораба, ще имам готови пари да платя и на собствениците на кораба, и на товароизпращачите!

Но когато Хол се върна от командната кабина, където бе наблюдавал екраните, лицето му имаше особен израз.

— Звездата-Скитник не само продължава да свети — каза той, — но и никъде не се вижда друга звезда. Ние продължаваме да се движим срещу времето.

Дребният космонавт изглеждаше самоуверен.

— Инерционно ускорение — заяви той самодоволно. — Известно време ще поддържаме и обратното си движение във времето. Но колкото повече се отдалечаваме от Звездата-Скитник, толкова повече Галактиката ще забавя движението ни, докато накрая попаднем на върната посока. Това ще стане ясно, когато Звездата-Скитник отново потъмнее, а Галактиката просветне.

Мардж несигурно подхвърли:

— Аз... аз бях тъй сигурна, че ще се натъкнем на противоречия...

Хол я прекъсна:

— За мен това е без значение. Важното е, че сме заедно. Пък и няма кой да се безпокои за мен.

Дребният човек радостно потриваше ръце.

— О! — възкликна той. — Вие сте си представяли пътуването във времето както движението на кола по шосе в северна посока. За да пътувате във времето вие смятате, че е необходимо да спрете и да я обърнете пак в южна посока или нещо подобно. Но, драги мои, земната кола, която се насочва на север, може да направи завой във вид на буквата U и да обърне на юг, макар че полицията може да я глоби. Ние направихме завой и с помощта на Звездата-Скитник и скоро Галактиката ще ни обърне така, че ще направим нов завой U и ще се влеем пак в потока на нормалното движение, само че ще сме оставили зад себе си много коли или дни.

— Според вас, колко назад във времето... — промълви Хол смутено.

— Най-малко — отговори разпалено дребният човек, — най-малко десет години!

Но всъщност никой не можеше да изчисли точно ускорението във времето.

Преди да седнат отново да обядват, Звездата-Скитник започна видимо да потъмнява, а преди вечеря почнаха да се появяват мъждиви

светли точки и на други места. Когато се наспаха, Млечният път беше осеял небосвода и навред около тях светеше в многоцветно сияние един вече познат свят. Звездата-Скитник обаче бе изчезнала. Затова, наблюдаван високомерно от Брент, Хол старателно избра траектория и насочи „Цитерия“ обратно към Слънцето. За връщането бяха нужни малко повече от три дни. Това беше забележително постижение в астронавигацията. Намериха Земята в орбита от обратната страна на Слънцето — обратно на мястото, където се бе намирала, когато „Цитерия“ бе отлетяла от нея — което само по себе си доказваше, че бяха пътували във времето.

Но не получиха никакъв отговор на радиосигналите, с които поискаха разрешение да се приземят. Когато приближиха Земята откъм оная половина, където беше нощ, не можаха да видят светлините на нито един град. А когато „Цитерия“ мина откъм осветената страна на Земята, дори електронният телескоп не можа да различи нито пътища, нито разорани поля. Бяха се върнали в такова време, когато на Земята нямаше още градове. Нямаше още пътища. Нямаше още цивилизация.

Фактически бяха се върнали във време, когато цивилизация беше невъзможна — около четиридесет хиляди години назад. И затова пътешествието им беше най-важното събитие в човешката история. То беше много по-важно от изнамирането на колелото. Много по-важно.

* * *

На мястото, където се приземи „Цитерия“, течеше буен поток, наблизко имаше гора и сочна зелена поляна, на която Хол пося грижливо семената от торбите, предназначени за планетите от Магелановия облак. Той и Мардж бяха доволни, понеже стремежът на хората да разполагат с повече простор, да виждат около себе си зеленина и други неща, които претъпканата Земя вече не можеше да им осигури, беше се превърнал във фикс-идея. Но Земята, на която бяха пристигнали, не беше претъпкана. И все пак тя имаше обитатели.

Хол откри ловци, облечени в кожи: видя полугладни човеци, които се взираха плахо в „Цитерия“ през завеса от хрусталаци. Никога преди те не бяха виждали кораб, нито човек като Хол. Когато той се приближи до тях, тези същества от страх не можеха дори да бягат. А

той не изпитваше страх от тях. Хората бяха въоръжени с копия с каменни остриета и с боздугани — и всички бяха полугладни. Децата бяха в жалко състояние. Хол ги взе в кораба, а Мардж ги нахрани — и вече никой не беше в състояние да ги изгони. Бяха около една дузина.

По-късно се появиха и други полугладни диваци. Хол ги нахрани и ги накара да разкопаят почвата, за да засади нови култури. Те се занимаваха само с лов, а ловците много често гладуват. Освен това като ловци трябваше да се местят там, където има дивеч, затова не можеха да си построят постоянни жилища, да се съберат в села или да ходят на лов на групи от повече от десетина души. Просто храната не достигаше. Постоянното продоволствуване с хранителни продукти от нарочно отгледани култури довеждаше диваците във възторг. А когато Хол им скова набързо колиби, те почнаха да го боготворят. Мардж научи езика им и уведоми Хол, че той е обявен за вожд или крал на всички хора, която го заобикалят. Той се отнесе равнодушно към тази новина. Но Брент снизходително показва на диваците как да точат остриетата на копията си, как да си правят по-добри оръжия. След известно време Мардж въведе грънчарството. Когато се прекрати недостигът на дивеч, диваците редовно носеха в селото месо и се радваха неудържимо. Това радваше много и Мардж, и Хол, и Брент. Никога досега не бяха яли пълноценно месно меню. А диваците не помнеха да са били винаги с пълни стомаси. И вече не искаха да напуснат селото.

Това беше идиличен живот. Нямаше врагове. Имаше много храна. Не беше претъпкано. Нямаше смисъл да използват „Цитерия“ да ходят където и да било, понеже нямаше и къде да отидат. Единствената човешка цивилизация беше тази, която се развиваше около тях. И имаше много простор и зеленина, която растеше навсякъде...

Един ден Хол надзърна в една книга по хидропоника, която се намираше в корабната библиотека. Искаше да научи нещо повече за хранителните растения. И изведнъж се увлече в четене на история. В книгата се казваше, че нито пшеницата, нито царевицата, нито който и да било от безбройните растителни видове, които служат за храна на човека, няма предшественик в диво състояние. Те се бяха появили внезапно, de novo, имаха род, но не и предшественици. Освен това земеделието се бе появило внезапно. Имало е само групи диваци,

занимаващи се с лов и грабежи, които се местили от пещера на пещера, където най-лесно можели да намерят дивеч — и изведнъж се появили племена, които се занимавали със земеделие, строели си постоянни села, правели глинени съдове и дори се опитвали да си тъкат облекло. В книгата от корабната библиотека се правеха напразни догадки за произхода на всичко това.

Хол показва тия пасажи на Мардж. Тя ги прочете и го погледна.

— Това сме ние — каза тя. — Но, разбира се! Почакай за момент!

Тя повика дребния човек, който държеше реч пред аудитория от захласнати туземци, като си служеше с беден речник и много жестикулации. Той им махна с ръка да се разотидат и влезе.

— Прочетете това — каза Мардж настойчиво.

Той зачете. Когато привърши, сви устни.

— Вие се чувствувате онеправдан — каза му тя, — понеже не можете да се прославите и да станете важен човек. Е, сега поне сте важен!

Той изсумтя и продължи да чете. Хората не са могли да отглеждат пшеница, преди да е имало изобщо пшеница, но пшеница не е имало, преди хората да са започнали нейното отглеждане. Невъзможно е да има земеделие, ако няма заседнало население, което да обработва полята, а не е можело да има заседнало население, докато не е имало земеделие. Всъщност не е могло да има цивилизация, преди тя да е започнала, но тя не е могла да започне, ако вече не е съществувала доста време. Като че ли старите легенди за божества и герои имаха основание. Всички народности имат легенди за полубожествени учители, които са учили техните прадеди да орат и сеят, да лаят и коват метал, да тъкат облекло и да правят глинени изделия, да се стремят към правосъдие и дори да въведат закони. Легендите са неясни, но у всички са останали спомени за някакво смътно и далечно време, когато техните невежи предци са били научени на нещо.

Дребният човек затвори книгата.

— Не съм ли прочут, а? — попита той. — Вие сте умни хора и не можете да вярвате в легенди! Но ако се съди от писаното в книгата, излиза, че аз съм Тубалкаин^[1], Кецалкоатл^[2], Прометей и дявол знае още кой! Няма човек, който да не е чул... да не чуе за мен отсега до

вечни времена! Аз съм най-прочутият човек на всички времена, а това, което съм направил, е най-важното нещо, направено от човек! Аз съм човекът, който е сложил начало на цивилизацията! Не може да има нищо по-славно от това!

Той излезе гордо от вратата. След малко пак подаде глава.

— Но, трябва да призная — додаде той снизходително, — вие двамата също ми помогнахте малко.

* * *

Така изчезването на товарния космически кораб „Цитерия“ остана загадка във времето, когато той изчезна. Никой никога не го свърза със Звездата-Скитник. Никой вече не намери следа от него. В края на краищата, дори след десет хиляди години разнебитен кораб като „Цитерия“ отдавна щеше да е ръждясал и на мястото, където е бил, нямаше да остане дори купчинка ръжда. Никой вече не мислеше много за него, като се изключеха собствениците на „Цитерия“ и застрахователното дружество, което плати за загубения кораб и неговия товар. И положително никой не се запитваше какво щеше да стане, ако Хол и Мардж бяха привършили контролната проверка в кислородната кабина на кораба десет минути по-рано.

Те щяха да слязат преди отлитането на кораба. Ако Хол не беше управлявал известно време кораба, дребният човек нямаше да може да държи точен курс към Звездата-Скитник, за да получи наистина задоволително ускорение назад във времето. Той можеше да се върне на Земята във времето на гърците или римляните, може би дори на критската империя — когато, разбира се, неговият товар от германий щеше да бъде съвсем безполезен за когото и да било.

Но, от друга страна, това не можеше да стане. Ако бе станало така, нямаше да има гръцка или римска цивилизация, в която да се върне. Те не биха могли да съществуват, ако нямаше дълъг период на развитие на земеделието. А ако не бяха съществували, нямаше да има по-сетнешни цивилизации, които да градят върху развалините им, и нямаше да има нито космически пътешествия, нито космически колонии.

Всъщност и той, и Мардж, и Хол, и повечето от нас нямаше изобщо да се родят. Да, Брент беше много важен човек! Ироничното е, че беше забравен.

Но и Звездата-Скитник беше забравена.

---

[0] Мъри Лейнстър — псевдоним на Уилям Ф. Дженкинс — е американски писател, който работи в полето на научната фантастика. От най-новите му произведения са широко известни две серии от новели: „Колониалното управление“ (от тази серия новелата „Изследователският отряд“ получи през 1956 г. наградата „Хюго“) и „Медицинска служба“ (приключенията на доктор Калхан, инспектор от междугалактичната медико-санитарна служба).

Наградата „Хюго“ е учредена през 1955 г. и се присъжда за най-добри научнофантастични романи, повести и разкази всяка година. С нея са удостоявани само най-талантливите американски писатели, пишещи в жанра на научната фантастика. Награждаването на Мъри с тази награда е безспорно доказателство за значителното място, което заема той в американската научнофантастична литература. ↑

[1] Тубалкаин — библейски герой, потомък на Каин; на древните езици „тубал“ значи страна на металите, а „каин“ — ковач; оттук — тубали — древни племена в Мала Азия с развито скотовъдство, земеделие и градинарство. — Бел.пр. ↑

[2] Кецалкоатл — древен вожд на индийското племе толтеки в Мексико, легендарно божество и герой. — Бел.пр. ↑

Публикувано в сп. „Наука и техника“, бр.24-26/1966 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.